

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วม
ของชุมชน

Model Law for Specific Planning Act for Floating Market Management to Promote
Tourism and Community Participation

อุษณีย์ เพียรสุวรรณ¹, ภูมิ โชคเหมาะ², และ ศิวพร เสาวคนธ์³
Usanee Peansuwan¹, Poom Chokmoh², Siwaporn Saowakon³

¹นักศึกษานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

^{2,3}หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹Doctor of Laws student, Faculty of Law, Sripatum University, Thailand

^{2,3} Doctor of Laws Program, Faculty of Law, Sripatum University, Thailand

¹E-mail: babegonza@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-1995-8208>

²E-mail: poom.ch@spu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-8628-7974>

³E-mail: siwaporn.so@spu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-8596-2203>

Received 01/04/2023

Revised 25/04/2023

Accepted 30/04/2023

บทคัดย่อ

ปัญหาตลาดน้ำในปัจจุบันมีหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นตลาดน้ำที่เคยมีความอุดมสมบูรณ์แต่กลับเป็นตลาดน้ำที่เต็มไปด้วยปัญหามากมาย เช่น ปัญหาขยะ น้ำเน่าเสีย ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ของการคมนาคมทางน้ำเพื่อการค้าขายหรือเพื่อการท่องเที่ยว และการบุกรุกพื้นที่ทางน้ำ รวมทั้งร้านค้าที่ตั้งไม่เป็นระเบียบส่งผลกระทบต่อลดคุณค่าของตลาดน้ำลงไปอย่างมากซึ่งหากไม่มีการดำเนินการใดๆที่จะแก้ไขปัญหาลงในที่สุดตลาดน้ำก็จะกลายเป็นอดีตที่เคยรุ่งเรืองมาเป็นปัจจุบันหรืออนาคตที่พบเป็นแต่ความเสื่อมโทรม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดให้มีกฎหมายเพื่อใช้บังคับผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน (2) ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนตามกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทย (3) วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน และ (4) หาแนวทางจัดทำกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเจาะจง โดยการสุ่มจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วยกลุ่มผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านผังเมือง นักกฎหมายและนักวิชาการด้านผังเมือง ผู้ปฏิบัติงานด้านผังเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภาครัฐ

[671]



อุษณีย์ เพียรสุวรรณ, ภูมิ โชคเหมาะ และ ศิวพร เสาวคนธ์. (2566). กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3), 671-684.

Peansuwan, U., Chokmoh, P., & Saowakon, S., (2023). Model Law for Specific Planning Act for Floating Market Management to Promote Tourism and Community Participation. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (3), 671-684; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.156>

เอกชนและภาคประชาชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) การใช้ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดในการวิเคราะห์เกี่ยวกับกฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ (2) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำผังเมืองรวมไว้ แต่หากนำกฎหมายฉบับดังกล่าวมาใช้ในการจัดระเบียบตามผังเมืองรวมมาใช้ในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนย่อมไม่เหมาะสม (3) ยังไม่มีหลักเกณฑ์ใดที่รองรับเรื่องดังกล่าวไว้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนรวมถึงสิทธิประโยชน์จากการมีส่วนร่วม รวมถึงการจัดระเบียบเรียบร้อยและความสวยงามที่มีความเฉพาะและแตกต่างจากผังเมืองทั่วไป ประกอบกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นต้องมีกฎหมายผังเมืองเฉพาะ (4) กำหนดกฎหมายต้นแบบ (Model Law) จะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมและการส่งเสริมให้การจัดระเบียบตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: กฎหมายต้นแบบ; การวางแผนเฉพาะ; ตลาดน้ำ; การส่งเสริมการท่องเที่ยว; การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

Many problems in the current floating market affect the floating market that used to be abundant but is now filled with many problems such as garbage, and polluted water. The disorder of the waterways for trade or tourism and the encroachment of waterways and the disorderly location of shops have greatly reduced the value of the floating market. If no action is taken to solve the problem, the floating market will eventually become the past that was once prosperous in the present or in the future that is found only in decline. Therefore, it is necessary to establish a law to enforce a specific town plan to manage the floating market to promote sustainable tourism. Thus, this research aims to investigate (1) concepts, principles, and theories related to specific planning acts for floating market management to promote tourism and community participation, (2) study legal measures related to specific planning acts for floating market management to promote tourism and community participation under foreign and Thai laws, (3) analyze problems on specific planning act for floating market management to promote tourism and community participation, and (4) find methods to proceed the model law for specific planning act for floating market management to promote tourism and community participation. This research applied a qualitative research methodology consisting of documentary research, in-depth interview, and focus group discussions. The target group consists of 12 people, selected by purposive sampling, including

[672]

Citation:



อุษณีย์ เพียรสุวรรณ, ภูมิ โชคเหมาะ และ ศิวพร เสาวคนธ์. (2566). กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3), 671-684.

Peansuwan, U., Chokmoh, P., & Saowakon, S., (2023). Model Law for Specific Planning Act for Floating Market Management to Promote Tourism and Community Participation. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (3), 671-684; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.156>

administrators, officers of city planning, legal authorities and politician, officers of city planning in local organizations, and interested persons in public and private sections. The findings revealed that (1) regarding the usage of concepts, principles, and theories in analyzing the model law for specific planning acts for floating market management to promote tourism should mainly consider community participation's regulation. (2) The Town and Country Planning Act B.E.2562 has established the criteria for planning town and country; however, it is not suitable to adopt this act to reorganize town and country with floating markets to promote tourism and community participation. (3) Regulations of floating market management to promote tourism and community participation is uncertain and indistinctive, and orderliness and beauty of floating markets to utilize the area's uniqueness should determine the law of specific city planning. (4) Legislation of the model law should consider community participation to control and support floating market management for tourism promotion.

Keywords: Model Law; Specific Planning; Floating Market; Promote Tourism; Community Participation

บทนำ

ประเทศไทยมีลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบลุ่ม อันอุดมสมบูรณ์และภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน ทำให้ประเทศไทยนิยมทำการเกษตรกรรมและการทำนา และอาศัยเส้นทางน้ำในการเดินทางเพื่อไปมาหาสู่กัน การขนส่งสินค้า หรือการค้าขายในระดับครัวเรือน ในอดีตแม่น้ำหลายสายในภาคกลาง ไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำสุพรรณบุรี มีทั้งเรือใหญ่เรือเล็ก เรือส่วนตัว และเรือรับจ้างแล่นกันขวักไขว่ แต่เมื่อมีถนนเข้ามายังตัวเมืองใหญ่ตามภูมิภาคและมีอีกหลายสายขยายสู่ตำบลและหมู่บ้านต่างๆ จึงส่งผลให้ การเดินทางโดยทางน้ำไม่ได้รับความนิยมเนื่องจากมีความล่าช้ากว่าการใช้ทางบกโดยรถยนต์ซึ่งเร็วกว่า ทำให้วิถีชีวิตทางน้ำถูกกลืนเลือนไปจากความทรงจำ ดังจะพบเห็นว่าเรือขนาดเล็กๆ ที่ใช้กันในครัวเรือนในกิจวัตรประจำวันนั้นแทบจะไม่มีหลงเหลือให้เห็น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ทำให้มีการสร้างเส้นทางทางบกและทางอากาศเพื่อการคมนาคมเพิ่มขึ้น ทำให้เรือไทยลดจำนวนและบทบาทลง มีเพียงเรือขนาดใหญ่ที่ใช้ขนส่งสินค้า เช่น ทราาย ที่คงใช้เรือในการลำเลียง หรือจะพบเห็นบ้างในบางในบางพื้นที่ที่คงใช้เรือในบางโอกาส เช่น พระภิกษุพายเรือบณฑบาตบ้างยามเช้า หรือประเพณีทางน้ำที่มีการอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองล่องเรือให้ผู้คนได้สักการะบูชาตามวันสำคัญทางศาสนา (ศิริพร ศรีพลากิจ, 2540)

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตที่อาศัยแหล่งน้ำที่เป็นแม่น้ำลำคลองในชีวิตประจำวันที่เป็นทางน้ำสัญจรและเป็นแหล่งแลกเปลี่ยน ซื้อขายผลิตผลทางการเกษตรและอาหารกับของใช้ต่างๆ ในลักษณะของการเป็นตลาด จึงเรียกกันว่าตลาดน้ำ ซึ่งในปัจจุบันยังมีตลาดน้ำบางแห่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวชนบทจึงเป็นสิ่งแปลกสำหรับคนในยุคปัจจุบันที่ไม่มีวิถีชีวิตเช่นนั้นอีกแล้ว ดังนั้น ตลาดน้ำจึงกลายเป็นแหล่งที่น่าสนใจและเป็นแหล่งที่มีสินค้าที่เป็นผลิตผลทางการเกษตรส่วนใหญ่ซื้อขายกันทางเรือ จึง

[673]



กลายเป็นสถานที่ที่ผู้คนหลากหลายนิยมมาเที่ยวดูและศึกษาและกลายเป็นที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2549)

ปัญหาตลัดน้ำในปัจจุบันมีหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นตลัดน้ำที่เคยมีความอุดมสมบูรณ์แต่กลับเป็นตลัดน้ำที่เต็มไปด้วยปัญหามากมาย เช่น ปัญหาขยะ น้ำเน่าเสีย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของการคมนาคมทางน้ำเพื่อการค้าขายหรือเพื่อการท่องเที่ยว และการบุกรุกพื้นที่ทางน้ำ รวมทั้งร้านค้าที่ตั้งไม่เป็นระเบียบส่งผลกระทบต่อลดคุณค่าของตลัดน้ำลงไปอย่างมากซึ่งหากไม่มีการดำเนินการใดๆที่จะแก้ไขปัญหาแล้ว ในที่สุดตลัดน้ำก็จะกลายเป็นอดีตที่เคยรุ่งเรืองมาเป็นปัจจุบันหรืออนาคตที่พบเป็นแต่ความเสื่อมโทรม (พระมหาเกรียงศักดิ์ ภูริวิมลโก, 2559) จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำหัวข้อกฎหมายต้นแบบเพื่อใช้บังคับผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลัดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทางน้ำ เพราะถ้าหากมีการจัดระเบียบตลัดน้ำดำเนินสะดวกให้เหมาะสม ย่อมเป็นแนวทางในการจัดระเบียบน้ำในที่อื่นๆได้ ซึ่งการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยใช้ผังเมือง ในปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 เช่นนี้เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น การสร้างรายได้ ฉะนั้น การจัดระเบียบตลัดน้ำดำเนินสะดวกในจังหวัดราชบุรีแห่งแรกย่อมจะเป็นแนวทางให้การจัดระเบียบตลัดน้ำในพื้นที่อื่นๆ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ประกอบด้วยเนื้อหา (1) การวางและจัดทำผังเมืองรวม และ (2) การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ซึ่งหากนำการจัดระเบียบตามผังเมืองรวมมาใช้ย่อมไม่เหมาะสม แต่ต้องใช้ผังเมืองเฉพาะ (สำนักงานจังหวัดราชบุรี, 2559)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาและวิจัย เรื่องกฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลัดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดระเบียบตลัดน้ำในพื้นที่จังหวัดอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลัดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2) ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลัดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนตามกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทย
- 3) วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลัดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 4) หาแนวทางจัดทำกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลัดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

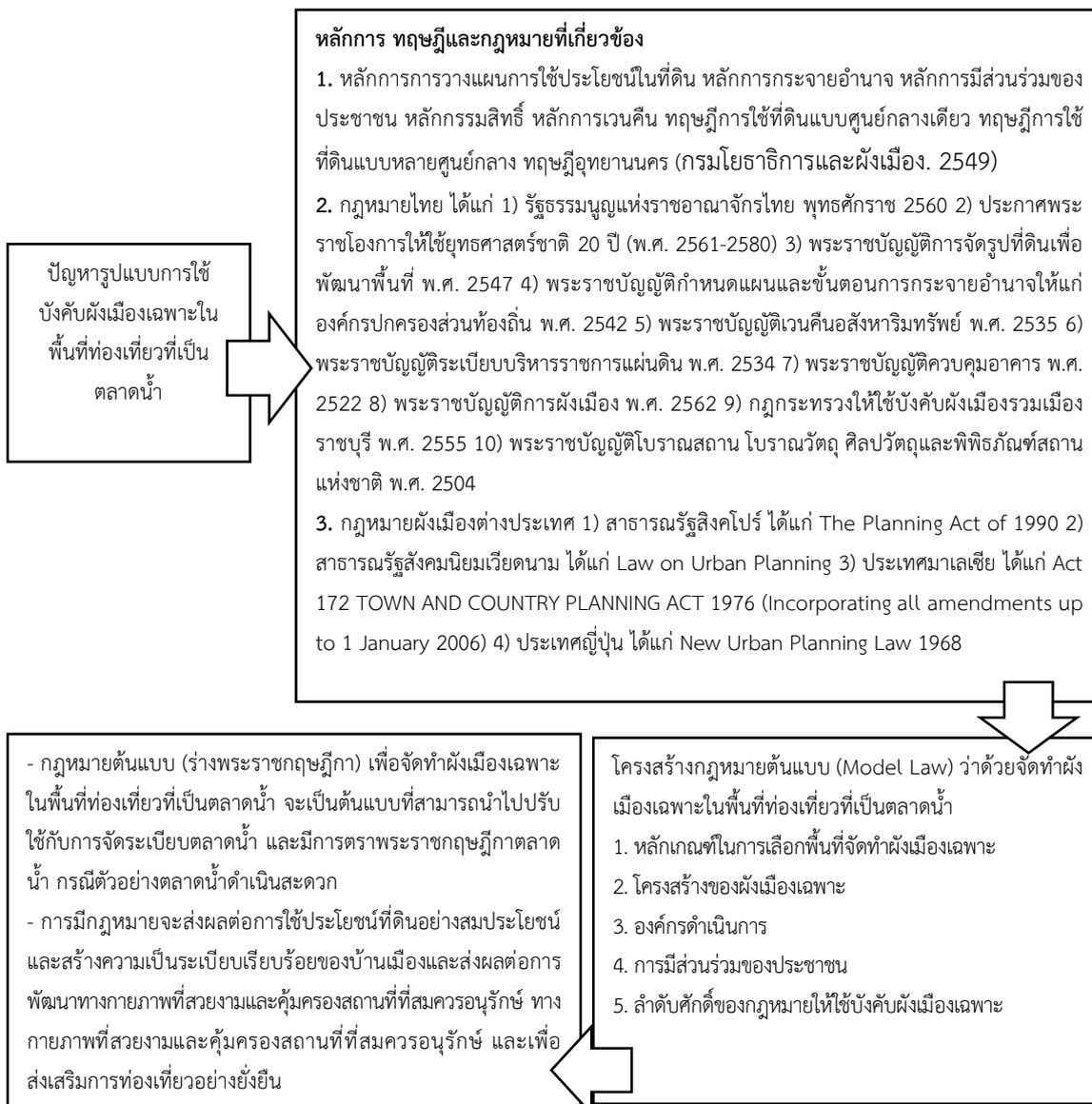
[674]



อุษณีย์ เพียรสุวรรณ, ภูมิ โชคเหมาะ และ ศิวพร เสาวคอน. (2566). กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลัดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3), 671-684.

Peansuwan, U., Chokmoh, P., & Saowakon, S., (2023). Model Law for Specific Planning Act for Floating Market Management to Promote Tourism and Community Participation. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (3), 671-684; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.156>

การวิจัย เรื่อง กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยออกแบบกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2522; สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542; สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2562)



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

[675]



อุษณีย์ เพียรสุวรรณ, ภูมิ โชคเหมาะ และ ศิวพร เสาวคนธ์. (2566). กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3), 671-684.

Pensuwan, U., Chokmoh, P., & Saowakon, S., (2023). Model Law for Specific Planning Act for Floating Market Management to Promote Tourism and Community Participation. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (3), 671-684; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.156>

การวิจัยได้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary research) ที่เป็นเอกสารหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กฎหมายไทย กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (Stakeholders) จำนวน 12 คน ที่มาจากการใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติงานด้านผังเมือง จำนวน 3 คน กลุ่มนักกฎหมายและนักวิชาการด้านผังเมือง 3 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านผังเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้งภาครัฐเอกชนและภาคประชาชนจำนวน 3 คน รวมเป็น 12 คน โดยประเด็นสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และดำเนินการสัมภาษณ์โดยตรงระหว่างผู้วิจัยกับประชากรสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร

2. **เครื่องมือการวิจัย** ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์โดยตรงกับกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (Stakeholders) จำนวน 12 คน และแบบบันทึกคำตอบจากการสัมภาษณ์

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ (Document Research) ซึ่งได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับผังเมืองของสาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้แก่ The Planning Act of 1990 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้แก่ Law on Urban Planning ประเทศมาเลเซีย ได้แก่ Act 172 TOWN AND COUNTRY PLANNING ACT 1976 รวมถึงกฎหมายของประเทศไทย นอกจากนี้ยังรวบรวมข้อมูลจากรายงานวิจัย ตำรา เอกสาร รายงานการวิจัยการประชุมและสัมมนา วิทยานิพนธ์และบทความ เกี่ยวกับผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยที่กำหนดไว้มาวิเคราะห์ร่วมกัน แล้วนำเสนอเป็นความเรียง (Descriptive) เพื่อให้ได้คำตอบเชิงเปรียบเทียบที่เป็นข้อค้นพบของงานวิจัย ซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมจากข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ตามวิธีวิทยาการวิจัยที่กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้นได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ทางนิติศาสตร์ การวิเคราะห์จึงเป็นการหาคำตอบจากข้อมูลที่รวบรวมมา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน และเสนอกฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการวิจัย

[676]



อุษณีย์ เพียรสุวรรณ, ภูมิ โชคเหมาะ และ ศิวพร เสาวคนธ์. (2566). กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3), 671-684.

Peansuwan, U., Chokmoh, P., & Saowakon, S., (2023). Model Law for Specific Planning Act for Floating Market Management to Promote Tourism and Community Participation. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (3), 671-684; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.156>

ผลการวิจัยเรื่อง กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยได้ผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การใช้ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดในการวิเคราะห์เกี่ยวกับกฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการศึกษาวิจัยพบว่า ควรคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ เนื่องจากการจัดระเบียบตลาดน้ำเป็นการกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในแง่ของเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินและผู้ใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับผลกระทบโดยตรง เช่น การสร้างสะพาน ถนน ประปา มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาเมืองแต่ก็อาจเกิดข้อขัดแย้งได้ หากประชาชนยังไม่ทราบข้อมูลและหวาดระแวงการปฏิบัติงานจากหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นแนวทางป้องกันความขัดแย้งในการพัฒนาเมือง ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและมีความเกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบตลาดน้ำ อีกทั้งในการจัดทำผังเมืองเฉพาะตลาดน้ำนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดระเบียบที่มีรายละเอียดของการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยเฉพาะด้านการควบคุมความสูงอาคาร การจัดระเบียบการใช้สีของหรือรูปทรงทางสถาปัตยกรรม การควบคุมพื้นที่รुक้าริมคลอง การจัดระบบที่โล่ง การจัดระบบทางสาธารณะลงสู่แม่น้ำ การจัดระเบียบที่วางริมถนนสายหลัก การควบคุมพื้นที่เสี่ยงต่อภัยพิบัติ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ อาทิ การระบายน้ำ การจัดเตรียมพื้นที่รับน้ำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นข้อจำกัดและยังส่งผลให้การใช้ประโยชน์ในตลาดน้ำ ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการใช้ประโยชน์ที่ดิน อันจะเกิดประโยชน์ต่อชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงามและสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นต้นแบบในการจัดระเบียบตลาดน้ำ เพื่อนำไปใช้ในพื้นที่ท่องเที่ยวอื่นและเพื่อวัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านอื่นต่อไป

2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนตามกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์มีกฎหมายผังเมือง ได้แก่ The Planning Act of 1990 เห็นได้ว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวได้กำหนดเกี่ยวกับหลักการให้อำนาจของรัฐบาลกลาง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมีอำนาจที่จะให้หน่วยงานใดก็ได้ (มาตรา 5) ทั้งนี้ หากมอบให้หน่วยงานใดดำเนินการแล้วจะต้องมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ให้อำนาจหน่วยงานที่เรียกว่า องค์การพัฒนาเมือง (URA) ดำเนินการ ทั้งนี้โดยกฎหมายจัดตั้ง URA Urban Redevelopment Authority Act of 1989 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6 (Fa) ได้ให้อำนาจให้หน่วยงานนี้มีอำนาจวางแผนการใช้ที่ดิน (การผังเมือง) และควบคุมการพัฒนาที่ดินในสาธารณรัฐสิงคโปร์ พร้อมทั้งได้การวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทย ในการจัดทำผังเมืองเฉพาะในตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ในประเด็นนี้ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า หน่วยดำเนินงานจัดทำผังเมืองเฉพาะ ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ของประเทศไทย ได้กำหนดองค์กรที่สามารถจัดทำผังเมืองเฉพาะคือ กรมโยธาธิการและผังเมืองกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแสดงรายละเอียด ดังนี้ (1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหาร

[677]

Citation:



อุษณีย์ เพียรสุวรรณ, ภูมิ โชคเหมาะ และ ศิวพร เสาวคอน. (2566). กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3), 671-684.

Pensuwan, U., Chokmoh, P., & Saowakon, S., (2023). Model Law for Specific Planning Act for Floating Market Management to Promote Tourism and Community Participation. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (3), 671-684; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.156>

ส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ซึ่งความดังกล่าวปรากฏในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 (2) หน่วยงานของราชการส่วนกลาง คือ กรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งความนี้ปรากฏในมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายผังเมืองกำหนดหน่วยงานที่มีอำนาจจัดทำผังเมืองเฉพาะ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 29) หรือกรมโยธาธิการและผังเมือง (มาตรา 31) แต่ในการวิเคราะห์สำหรับการจัดทำผังเมืองเฉพาะในชุมชนตลาดน้ำดำเนินสะดวก พบว่ามีหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบด้านผังเมืองโดยตรงของประเทศ มีบุคลากรที่มีความชำนาญทั้งด้านผังเมือง วิศวกรรม สถาปัตยกรรม ทั้งมีเครื่องมือในการสำรวจ มีข้อมูลแผนที่ ทั้งมีสำนักงานในระดับภูมิภาคในจังหวัดตราด คือสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดราชบุรี มีหน่วยงานในส่วนกลางที่สามารถสนับสนุน แต่พบว่าพื้นที่ในการจัดทำผังเมืองเฉพาะกลับอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงชี้ให้เห็นว่าการดำเนินการใดๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความใกล้ชิดกับประชาชน อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่จัดทำผังเมืองเฉพาะเป็นการดำเนินการที่มุ่งหวังควบคุมเพื่อให้บ้านเมืองมีระเบียบยอมส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน จึงทำให้มีผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนพื้นที่ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่การจัดการผังเมืองเฉพาะในตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนต้องกำหนดหน่วยงานและผู้ที่ทำหน้าที่เพื่อให้การจัดการผังเมืองเฉพาะในการตลาดน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หากเปรียบเทียบกฎหมายของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งมีกฎหมาย Law on Urban Planning เห็นได้ว่าในมาตรา 4 ได้กำหนดเกี่ยวกับการจำแนกประเภท และระดับการบริหารศูนย์กลางเมือง 1. ศูนย์กลางเมืองจำแนกเป็น 6 ระดับ ประกอบด้วยระดับพิเศษ และระดับ 1 2 3 4 และ 5 โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์พื้นฐานดังต่อไปนี้ a) ที่ตั้ง ประเภทการใช้งาน บทบาท โครงสร้าง และระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของเมือง นั้น b) ขนาดของประชากร c) ความหนาแน่นของประชากร d) สัดส่วนแรงงานที่ไม่ได้อยู่ในภาคเกษตรกรรม e) ระดับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2. การกำหนดระดับการบริหารจัดการศูนย์กลางเมือง ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ดังนี้ a) ให้เมืองที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลส่วนกลาง (เมืองที่บริหารจัดการจากส่วนกลาง) เป็นศูนย์กลางเมืองหรือ เมืองระดับพิเศษ หรือระดับ 1 b) ให้เมืองระดับจังหวัด เป็นศูนย์กลางเมืองระดับ 1, 2 หรือ 3 c) ให้เมืองระดับอำเภอเป็นศูนย์กลางชุมชนเมืองระดับ 3 หรือ 4 d) ให้เมืองระดับตำบลเป็นศูนย์กลางเมืองประเภท 4 หรือ 5

3. การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการศึกษาวิจัยได้วิเคราะห์ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้พื้นที่ตลาดน้ำ ในประเด็นนี้ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า ในอดีตวิถีชีวิตของคนไทยต้องอาศัยแหล่งน้ำที่เป็นแม่น้ำลำคลอง เพื่อเป็นทางน้ำสัญจรและเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนอาหาร ผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงสินค้าอื่นๆ ที่มีความ



จำเป็น ซึ่งลักษณะดังกล่าวเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า “ตลาดน้ำ” ต่อมาเมื่อยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไป ตลาดน้ำจึงกลายเป็นแหล่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวชนบท จึงทำให้ตลาดน้ำกลายเป็นแหล่งที่น่าสนใจและเป็นแหล่งที่มีสินค้าที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่ซื้อขายกันทางเรือ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีตลาดน้ำหลายแห่ง แต่ในวิจัยนี้ได้เลือกพื้นที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกเป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากเป็นตลาดน้ำแห่งแรกของประเทศไทย เกิดขึ้นควบคู่กับการเกิดคลองดำเนินสะดวก ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้ขุดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2409 เพื่อเชื่อมแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง โดยตลาดน้ำดำเนินสะดวกถือเป็นการค้าชุมชนริมน้ำที่มีความสำคัญมาอย่างยาวนาน จากที่กล่าวมาข้างต้นการส่งเสริมให้ตลาดน้ำเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สืบต่อไปทุกยุคสมัย ชุมชนถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การจัดการตลาดน้ำมีประสิทธิภาพ อันเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การกำหนดสิทธิประโยชน์การมีส่วนร่วมของชุมชนยังไม่มีรูปธรรมที่ชัดเจน โดยเฉพาะการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี ทำให้ชุมชนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการตลาดน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ขาดการจัดการเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยลงในลำคลอง รวมถึงชาวบ้านในชุมชนได้มีการทิ้งขยะเช่นเดียวกับนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นในเรื่องวัชพืชในลำคลอง ซึ่งวัชพืชส่วนใหญ่เป็นผักตบชวาและสาหร่ายวัชพืชในน้ำลำคลองสกปรกหรือน้ำเน่าเสีย ซึ่งเกิดขึ้นจากระบบการระบายน้ำในลำคลองไม่มีประสิทธิภาพ และทำให้ลำคลองตื้นเขิน นอกจากนั้นยังมีเรื่องของมลพิษที่เกิดจากเครื่องยนต์เรือ ประกอบด้วย มลพิษทางเสียงจากเครื่องยนต์เรือเสียงดัง และมลพิษจากควันจากท่อไอเสียเครื่องยนต์เรือ

4. แนวทางจัดทำกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน มีโครงสร้างของผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ในประเด็นนี้ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า โครงสร้างของผังเมืองเฉพาะของไทยกำหนดไว้ในมาตรา 28 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 บัญญัติให้มืองค์ประกอบหลักหรือข้อมูลรายละเอียดทางวิชาการหรือรายการประกอบผังเมืองเฉพาะ จะเน้นการควบคุมอาคาร การควบคุมการใช้ที่ดินในลักษณะการห้ามหรือให้ประกอบกิจการต่างๆ ซึ่งมาตรา 28 จึงประกอบด้วยสองส่วนสำคัญได้แก่ 1) ส่วนทั่วไป ประกอบด้วยเอกสารแสดงวัตถุประสงค์ของการจัดทำผังเมืองเฉพาะ และ 2) ส่วนของแผนที่แผนผัง จึงสามารถกำหนดโครงสร้างผังเมืองเฉพาะ ที่จะนำมาใช้ในผังเมืองเฉพาะตลาดน้ำดำเนินสะดวกได้ อย่างไรก็ตาม หากกล่าวถึงโครงสร้างกฎหมายที่เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการผังเมืองเฉพาะตลาดน้ำ พบว่ายังมีปัญหาเรื่องสิทธิประโยชน์ โดยเฉพาะสิทธิประโยชน์ด้านมาตรการทางด้านภาษี ซึ่งในประเด็นนี้การมุ่งใจเพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การเชิญชวนแต่เพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ ดังนั้น การให้หน่วยงานของรัฐส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในตลาดน้ำ รวมถึงการดำเนินการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และ



กำหนดมาตรการทางด้านภาษีด้วย ย่อมส่งผลให้การจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องกฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. การพัฒนาพื้นที่ย่อมหวังพัฒนาที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยังต้องการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเกิดความสวยงาม ต่อมาเมื่อมีการให้ระบบการผังเมืองมีเป้าหมายเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมการใช้ที่ดินในภาพรวม หากรัฐต้องการให้เกิดการพัฒนาหรือการควบคุมในรายละเอียดจะต้องใช้เครื่องมือที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผังเมืองเฉพาะ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้พื้นที่ตลาดน้ำ รวมทั้งการจัดทำผังเมืองเฉพาะในตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน และโครงสร้างของผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน เห็นได้ว่า ชุมชนถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การจัดการตลาดน้ำมีประสิทธิภาพ อันเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. โครงสร้างกฎหมายที่เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการผังเมืองเฉพาะตลาดน้ำ พบว่ายังมีปัญหาเรื่องสิทธิประโยชน์ โดยเฉพาะสิทธิประโยชน์ด้านมาตรการทางด้านภาษี ซึ่งในประเด็นนี้การจูงใจให้ชาวบ้านในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การเชิญชวนแต่เพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ สอดคล้องกับหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งระบอบประชาธิปไตยซึ่งกำลังดำเนินไปในทุกวันนี้ การเพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของรัฐบาลกลายเป็นนิยามของประชาธิปไตย ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย หรือเป็นสิ่งที่ต้องกระทำก่อนการตัดสินใจของรัฐบาล และสอดคล้องกับกฎหมายของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม Law on Urban Planning มาตรา 6 ที่กำหนดหลักเกณฑ์การวางผังเมืองว่า ดำเนินการให้เป็นไปตามทิศทางของผังแม่บทระบบศูนย์กลางเมืองแห่งชาติและผังภาคที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์และแผนแม่บทด้านการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ ความมั่นคงและการป้องกันประเทศดำเนินการให้ผังเมืองมีความสอดคล้องและต่อเนื่องกับแผนพัฒนาย่อยในเมือง และทำให้แน่ใจว่าการวางผังเมืองมีความโปร่งใสและมีการเผยแพร่ให้สาธารณชนรับทราบ รวมทั้งประสานประโยชน์ของประเทศชาติ ชุมชนและผู้อยู่อาศัยเข้าด้วยกัน

3. ปัญหาผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่เกิดขึ้นคือการกำหนดสิทธิประโยชน์การมีส่วนร่วมของชุมชนยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน โดยเฉพาะมาตรการเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี ทำให้ชุมชนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการตลาดน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ขาดการจัดการเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยลงในลำคลอง รวมถึงชาวบ้านในชุมชนได้มีการทิ้ง



ขยะเช่นเดียวกับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ในเรื่องวัชพืชในลำคลอง ซึ่งวัชพืชส่วนใหญ่เป็นผักตบชวาและสาหร่ายวัชพืชในน้ำลำคลองสกปรกหรือน้ำเน่าเสีย ซึ่งเกิดขึ้นจากระบบการระบายน้ำในลำคลองไม่มีประสิทธิภาพ และทำให้ลำคลองตื้นเขิน นอกจากนี้ยังมีเรื่องของมลพิษที่เกิดจากเครื่องยนต์เรือประกอบด้วย มลพิษทางเสียงจากเครื่องยนต์เรือเสียงดัง และมลพิษจากควันจากท่อไอเสียเครื่องยนต์เรือ ดังนั้น เพื่อไม่ให้ความอุดมสมบูรณ์และความสวยงามของตลาดน้ำถูกทำลายลงไปจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่นั้นๆ

4. การจัดทำผังเมืองรวมตามพระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2562 ย่อมไม่เพียงพอ เนื่องจากมีการจัดผังเมืองในลักษณะกว้างๆ จึงนำเอาแนวคิดการจัดทำผังเมืองเฉพาะและเพื่อให้มีรายละเอียดของสิทธิประโยชน์ด้านภาษีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงควรมีกฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยกำหนดเป็นร่างพระราชกฤษฎีกาผังเมืองเฉพาะตลาดน้ำ พ.ศ. ประกอบด้วยบทบัญญัติจำนวน 28 มาตรา แบ่งออกเป็น 6 หมวด คือ คำนิยาม หมวด 1 วัตถุประสงค์และกระบวนการจัดทำผังเมืองเฉพาะตลาดน้ำ หมวด 2 การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นการเฉพาะในตลาดน้ำ หมวด 3 มาตรการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะในตลาดน้ำ หมวด 4 สิทธิประโยชน์ หมวด 5 คณะกรรมการผังเมืองเฉพาะตลาดน้ำ หมวด 6 บทกำหนดโทษ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องกฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้พื้นที่ตลาดน้ำ พบว่า ชุมชนถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การจัดการตลาดน้ำมีประสิทธิภาพ อันเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การกำหนดสิทธิประโยชน์การมีส่วนร่วมของชุมชนยังไม่มีรูปธรรมที่ชัดเจน โดยเฉพาะการกำหนดมาตรการเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี ทำให้ชุมชนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการตลาดน้ำ สอดคล้องกับหลักการการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน เนื่องจากการบริหารการใช้ประโยชน์ที่ดินมีความสำคัญ เพราะที่ดินเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงต้องใช้อย่างระมัดระวังเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อประโยชน์หลายด้านพร้อมกันไป คำนึงถึงลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้เป็นเจ้าของที่ดิน และสุดท้ายมุ่งให้การใช้ที่ดินสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากรโดยรวม และสอดคล้องกับกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์มีกฎหมายผังเมือง ได้แก่ The Planning Act of 1990 เห็นได้ว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวได้กำหนดเกี่ยวกับหลักการให้อำนาจของรัฐบาลกลาง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมีอำนาจที่จะให้หน่วยงานใดก็ได้ (มาตรา 5) ทั้งนี้ หากมอบให้

หน่วยงานใดดำเนินการแล้วจะต้องมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ เพื่อให้การวางแผนการใช้ที่ดิน (การผังเมือง) และควบคุมการพัฒนาที่ดินในสาธารณรัฐสิงคโปร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่า ผลจากศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาในการจัดทำผังเมืองเฉพาะในตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่ามีหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบด้านผังเมืองโดยตรงของประเทศ มีบุคลากรที่มีความชำนาญทั้งด้านผังเมือง วิศวกรรมสถาปัตยกรรม ทั้งมีเครื่องมือในการสำรวจ มีข้อมูลแผนที่ ทั้งมีสำนักงานในระดับภูมิภาคในจังหวัดตราด คือ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดตราดบุรี มีหน่วยงานในส่วนกลางที่สามารถสนับสนุน แต่พบว่าพื้นที่ในการจัดทำผังเมืองเฉพาะกลับอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงชี้ให้เห็นว่าการดำเนินการใดๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความใกล้ชิดกับประชาชน สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ท้องถิ่นก็จะมีอำนาจอิสระในการบริหารงานของตนเองได้มากขึ้น โดยส่วนกลางก็ยังมีกลไกในการกำกับดูแลการดำเนินการของท้องถิ่นผ่าน คณะกรรมการระดับต่างๆ ในรูปแบบไตรภาคี ทำให้การใช้อำนาจจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เกิดดุลยภาพที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น (อนงค์ ไต่วัลย์. 2555; อภิชาติ สถิตนิรามัย. 2555)

3. ประเด็นที่ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับผู้คนในสังคม คือ การจัดทำผังเมืองเฉพาะตลาดน้ำในพื้นที่ท่องเที่ยวจะต้องมีกฎหมายเฉพาะโดยมีโครงสร้างของกฎหมายที่จะเป็นต้นแบบเพื่อให้ใช้บังคับการจัดระเบียบตลาดน้ำ ซึ่งจะส่งผลให้มีการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม มีการพัฒนาอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งมีมาตรการควบคุมและส่งเสริมการพัฒนาให้เป็นไปตามการจัดระเบียบตลาดน้ำทุกแห่งภายในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ให้หน่วยงานของรัฐส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในตลาดน้ำ รวมถึงการดำเนินการอนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ

2. การให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยกำหนดให้ชาวบ้านในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการผังเมืองเฉพาะตลาดน้ำย่อมมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี



(ยกเว้นภาษี หรือลดหย่อนภาษี) เช่น การให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของตน การเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะ คณะกรรมการ หรือประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำ (มัคคุเทศก์ เกษตรกร ผู้ประกอบการ เป็นต้น)

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องการวิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยเฉพาะกฎหมายต้นแบบเพื่อใช้บังคับผังเมืองเฉพาะในการจัดการ ตลาดน้ำ ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่ายังมีประเด็นสำคัญที่สมควรจะมีการทำวิจัยเพิ่มเติมต่อไปอีกเพื่อให้มีการใช้ บังคับผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การวิจัยจึงเสนอแนะประเด็นที่จะเป็นหัวข้อการ วิจัยต่อ ได้แก่ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับจัดตั้งองค์กรเฉพาะที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ และท่านอาจารย์ ดร.ศิวพร เสาวคนธ์ เป็นอย่างสูงที่ได้สละเวลาอันมีค่าของท่านรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดังจะเห็นได้จากการที่ท่านได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ผู้วิจัย ในด้านการศึกษา ค้นคว้า ตลอดจนให้คำแนะนำและติดตามความคืบหน้าในการเขียนวิทยานิพนธ์ตลอดมา นอกจากนี้ท่านยังได้ ให้ความกรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ตั้งแต่แรกเริ่มจนสำเร็จด้วยดี ซึ่งถ้าหากไม่มี ทั้งสองท่านก็คงไม่มีวิทยานิพนธ์เล่มนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2549). *ทฤษฎีความรู้ทางด้านผังเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: องค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พระมหาเกรียงศักดิ์ ฐิธวฒโก. (2559). *ยุทธศาสตร์การจัดการตลาดน้ำแบบมีส่วนร่วมของชุมชนดำเนิน สะดวก จังหวัดราชบุรี*. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี.
- ศิริพร ศรีพลากิจ. (2540). *พฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี*. หลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล. หน้า 1.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2522). *พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96/ตอนที่ 80/ฉบับพิเศษ หน้า 1/14 พฤษภาคม 2522.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542*. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116/ตอนที่ 114 ก/หน้า 48/17 พฤศจิกายน 2542.



สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 71 ก วันที่ 29 พฤษภาคม 2562.

สำนักงานจังหวัดจังหวัดราชบุรี. (2559). แผนพัฒนาตลาดน้ำดำเนินสะดวก พ.ศ. 2557 – 2559. ราชบุรี: สำนักงานจังหวัดจังหวัดราชบุรี.

อนงค์ ไตวัลย์. (2555). การบริการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำแบบยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดตะเคียน จังหวัดนนทบุรี. งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.

อภิชาติ สติตนรามย์. (2555). รัฐธรรมนูญ การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชน. เชียงใหม่ : แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดีสถาบันศึกษานโยบาย สาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

[684]

Citation:



อุษณีย์ เพียรสุวรรณ, ภูมิ โชคเหมาะ และ ศิวพร เสาวคนธ์. (2566). กฎหมายต้นแบบว่าด้วยผังเมืองเฉพาะในการจัดการตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3), 671-684.

Peansuwan, U., Chokmoh, P., & Saowakon, S., (2023). Model Law for Specific Planning Act for Floating Market Management to Promote Tourism and Community Participation. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (3), 671-684; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.156>